

macijo planinstva v zavesti članov in nečlanov. Kot sem dejal že uvodoma, se mi zdi ta naloga osnova in sploh edina utemeljitev za obstoj slehernega planinskega društva. Gospodarske in organizacijske naloge so sicer zelo važne, vendar jih moramo slejkoprej pojmovati le kot pogoj za delo, ne pa kot cilj delovanja društva. Želim, da bi nocojšnja razprava krenila v to smer.

Da bi še sam pripomogel k temu, dajem tudi nekaj konkretnih predlogov za bodoče delo društva:

Propagandni odsek naj si prizadeva, da zbere okrog sebe več sodelavcev iz vrst vidnejših javnih, kulturnih in prosvetnih delavcev, sociologov in publicistov — planincev, ki naj pokrenejo obravnavo kulturno-idejnih vprašanj planinstva in naj zagotove tudi ustrezno publiciteto teh vprašanj v javnih sredstvih obveščanja, idejnih predavanjih, razpisih šolskih nalog za mladino ipd.

Odsek za varstvo narave naj vzpostavi kontakt z organi in strokovnimi krogi, ki prav sedaj pripravljajo nekaj pomembnejših predpisov o zaščiti pokrajine, ter naj si prizadeva, da zavzame upravni odbor društva jasna stališča do posameznih konkretnih vprašanj s tega področja ter jih javno objavi.

Mladinski odsek naj se otrese nekaterih klubskih prijemov in značilnosti ter naj odpre svoje delo tudi navzven, na šolsko mladino nasploh — z vključitvijo pedagogov, s prirejanjem javnih mladinskih izletov, predavanj itd.

Gospodarski in organizacijski odsek naj vodi tako politiko nagrajevanja in kadrovanja za osebe na postojankah, da bodo vsaj oskrbniki tudi aktivni in planinsko razgledani delavci. Sedanji osnutek statuta s svojimi določbami o delitvi dohodka po finančnem prometu postojank se mi zdi v tem pogledu sumljiv.

Disciplinsko sodišče društva mora postati organ, ki ne bo živel le na papirju, ampak bo tudi dosledno sankcioniral neustrezna dejanja med člani. Izdelati je treba čimprej zadnji pravilnik, hkrati pa se preko Zveze zavzeti za enotno politiko vseh društev glede teh vprašanj. Vzporedno bi bilo treba razmisliti tudi o možnosti za neposredno mandatno ukrepanje oskrbnikov, gorskih strazarjev itd.

(Iz diskusije na občnem zboru PD Ljubljana-matica, 15. aprila 1966.)

Kaj je bilo najlepše, najbolj napeto

Rado Kočevar

Prijatelji in znanci so me večkrat vprašali, kje v gorah je bilo najlepše, najbolj zanimivo, najbolj napeto? Priznam, da sem vedno v zadregi, ker nisem na taka vprašanja pripravljen, pa tudi preveč je vsakovrstnih spominov, da bi odgovoril in vprašanju ustregel. Nekoč napeti trenutki v gorah počasi odhajajo v pozabo. Zato bom skušal nekaj teh spominov znova zajeti in obuditi.

Alpinizem v prvih desetih povojnih letih se v marsičem loči od današnjega. Menim pa, da nova generacija nima dosti manjših težav, saj stoji pred problemi, ki jih mi takrat nismo poznali. Naša generacija se je spoprijela s težavami, ki so jih v ostalih alpskih deželah odpravili že pred vojno. Razlika je bila v tem, da je bila naša generacija materialno in tehnično na slabšem. Imeli pa smo izredno voljo in zalet. Prav zaradi tega so »padale« stene in za predvojno generacijo nedosegljive smeri. Medtem ko smo v letu 1947 »bliskovito« ponovili najtežje predvojne smeri, je bil v letu 1948 prebit »zvočni« zid. Tako smo že maja meseca nedeljo za nedeljo prihajali v Tamar. Toda le slabo vreme nas je zadrževalo. Raz Jalo vca je bil zdaj le še vprašanje časa, oziroma lepih nedelj. Ko smo potem stali na vrhu tistega zloglasnega previsa, smo doumeli, da zmoremo tudi več. Tisto leto smo veliko plezali. Oprema je bila za današnje čase kaj borna. Klobučevino na copate smo običajno lepili kar sami. Domača konopljenja vrv je za suho vreme še nekako zadostovala, gorje pa, če te je dobil dež! Glede prehrane je bilo še slabše, kajti UNRRA pakete si dobil le na tečajih. Le ti so bili ravno zaradi te bonitete dostikrat prav dobro obiskani. Kolo je bilo takrat hvalevredno prometno sredstvo. Neštetokrat smo se z njim vozili v Kamniško Bistrico ali celo v Vrata in na Vršič. Avgusta

leta 1948 sem v družbi Janeza Freliha iz Jesenic preplezal slovito Aschenbrennerjevo smer v severni steni Travnika. To je bila prva ponovitev te smeri. Zanj sem se temeljito pripravil vse leto. Ker sva pozno vstopila in ker so naju iznenadile težave v steni, sva s prijateljem izstopila šele tretji dan zjutraj. Glavno načelo mi je vedno bilo: Najprej pravilno varovanje, potem ostalo. Tako je dostikrat tekel čas v »prazno«. Za to mi ni bilo nikoli žal. V steni Travnika sem morda stal na robu skrajnih možnosti. Če bi bilo malce težje, bi verjetno ne zmoget več. V bivaku med kaminom in orlovim stojiščem sem prvič v življenju videl, da je povratek morda komaj mogoč. Pot je držala samo navzgor. Zavedel sem se tudi, da bi morda ostala za vedno v steni, če bi obnemogla. Takrat pri nas tako težavnih smeri še niso plezali in eventualna pomoč GRS bi najbrž prišla prepozno. Povrhu vsega naju je dajala še neznanska žeja. Imela sva tudi smolo. Ušlo nama je precej klinov in tik pod strehami nad lusko tudi eno kladivo. Še danes ne morem pozabiti, kako sva z Janezom kot največjo slast sesala vlažni in zeleni mah v drugem bivaku. Da sem prišel do votline, sem moral nekaj klinov zabiti kar s skalo, ki sem jo mimogrede odlomil. Cenjeni bralci naj mi oprostite, če sem bil včasih pri opisih preveč suhoparen. V zaletu tedanjega plezalstva so se pač bolj beležili tehnični opisi kakor globlja notranja doživetja.

Vzpon v severni steni Travnika zame ni pomenil le velike tehnične zmage. Pomenil mi je mnogo več. Spoznal sem pri tem marsikaj, predvsem pa skrajne meje svojih zmogljivosti. Tega spoznanja sem se potem tudi držal. Res je, plezal sem še težavnejše smeri, predvsem prvenstvene. Toda pri tem je bil moj partner tehnično enak ali pa celo boljši. Sam pa sem svoja dognanja, pridobljena z dolgotrajno prakso, z nasveti in varovanjem prenašal na svoje soplezalce.

Med imenitna doživetja sodita poleg ostalih tudi Dedec nad Korošico in pozneje Štajerska Rinka. V severni steni Dedca v centralni smeri je Cic čudovito rešil problem črne stene, kjer sva le za las ušla smrti. Cic je premagal 20-metrsko steno v prostem plezanju in sicer prav na koncu svojih moči. Njegov padec bi takrat pomenil katastrofo. V naslednjem raztežaju se je tudi to zgodilo. Toda dober klin in dobro stojišče sta ob moji budnosti rešila situacijo. Bila sva na koncu svojih moči. Rešila sva problem smeri, toda naslednjega dne

nisva mogla samostojno izplezati; problem sem dokončal pozneje. Stena Dedca je pomenila višek mojega razvoja in morda tudi mojih sovrstnikov. Te meje življenja in smrti pa sem se zavedel mnogo pozneje. To je bil eden redkih vzponov z izrazitim tveganjem. Bila sva sredi stene, ko sva to spoznala in ko se vrniti ni bilo več mogoče. Če bi bilo drugače, vzpona ne bi tvegala.

Tiste čase smo mnogo plezali pozimi. Morda mnogo več, kot si to predstavljajo današnji plezalci. Bivaki v mrzlih zimskih nočeh so bili na dnevnem redu. Oprema je bila borna. Bivaka v Jugovem stebru v triglavski steni ne bom pozabil nikoli. Alpinist ve, kako je februarja v gorah. Toda z Zupanom sva najprej ves dan čistila pršič in se dvignila nad najtežji del. Celo noč sva drgetala in drgnila drug drugega. Bilo je 12 stopinj pod ničlo. Midva brez vsega! Naslednjo noč v koči na Doliču je bilo bolje, pokrila sva se vsaj s trdimi žimnicami. In takih vzponov je bilo več. Zdi se mi, da zimski alpinizem zastaja. Morda novi rod ne pozna našega »garanja« ali pa je zimski alpinizem zgrehen pojav? Menim, da je za vzpone v Himalaji in drugih gorstvih le to najboljša šola. Nam te možnosti niso bile dane. Glej kakorkoli, takrat materialnih pogojev ni bilo. Bodoči kandidati himalajskih sten bi verjetno nabrali največ izkušenj in kar je potrebno ravno v zasneženih strminah naše triglavske stene. Spominjam se prijateljev, ki so po treh bivakih prišli iz stene. Seveda pa je zimski alpinizem več kot garanje in svojih zimskih vzponov ne morem z ničimer primerjati. Tukaj ni bilo časa za občudovanje lepe gorske narave. Običajno sta bila dva dneva vsa do kraja napeta in sprostitve je prišla šele naslednjega dne po srečno končani turi.

Med lepa doživetja v gorah pa moram vsekar uvrstiti čudovite smučarske pohode v Triglavskem pogorju. Žal pri nas visokogorske ture niso tako množične kot »mehanizirana« smučišča naših novih turističnih središč. Med množico teh pohodov pa je skoraj pozabljeno križarjenje od Mozirskih planin, preko Raduhe in Korošice. S pokojnim prijateljem Vladom Fajgljem sem preživel teden dni v snežnem metežu dolge ture na smučeh. Vlak sva zapustila v Šmartnem ob Paki in znova vstopila v Kamniku. Vmes sva s smučmi dosegla Raduho in smučj pustila le 100 metrov pod vrhom Ojstrice. Do Raduhe naju je spremljal snežni metež in le s pomočjo karte in busole sva do-

segla kočo. Vmes sva bivakirala sredi stoletnih smrek kar na prostem. Eskimski iglu sva napravila tudi na vrhu Raduhe, nepozaben razgled sva imela od tam! Še danes ne morem pozabiti tega prijetnega tovariša, ki je obenem tudi znanstveno poznal ta svet.

Leta 1950 sem prvič obiskal avstrijske Alpe. Toda še isto leto sem se odpravil na Mont Blanc. Res je, da sem ga pozneje dosegel po mnogo težavnejši smeri, za menoj so pozneje ostale mnoge težke smeri v Zapadnih in Vzhodnih Alpah, toda prvo srečanje z Mont Blancom je bilo najlepše, pa čeprav po smeri Jacquesa Balmata. Na vrh sem prišel popolnoma sam. Za vseh enast dni potovanja preko Avstrije, Švice in Vzhodne Francije sem imel na razpolago le deset dolarjev. Edino vožnja je bila plačana. Z voljo se vse doseže. Seveda sem v Chamonixu prenočil kar na postaji in tik pod vrhom Mont Blanca v bivaku Vallot. Devet let pozneje, ko sem preplezal južno steno Aiguille du Géant, sem se peljal s kabino na Midi in prenočeval v hotelu Torino. Tak je pač razvoj.

Kje je bilo najlepše, najbolj napeto? Še vedno sem v zadregi; začel bi naštevati nova in nova doživetja svojih gorskih srečanj, pa bi težko prišel do konca.

V kraljestvu bele gore

Stane Belak

Kot prestreljena se usedeva ob šotoru v prijetno macesnovo senco in precej časa mine, da si toliko oddahneva, da snameva nahrbtnika. Neznanske količine limonade in drugih mogočih in nemogočih tekočin uničiva, preden sva spet godna za normalno registracijo dogodkov okoli sebe. Lepo naju je zdelala stena Aig. du Midi, in vsi tisoči razpok, serakov in ledeniških potokov, ki sva jih morala preskočiti ob sestopu. Zadovoljstvo, da je v nahrbtniku spet lepa tura, kar nekako zvođeni vse težave in reve, ki smo jih prebijali tiste neskončne nočne ure, ko smo drgetali na ozki

polički in nas je ponosna gora dobesedno mrcvarila.

Tine in Boris se odpravljata v »Bonattija« in deležna sta brez števila vzpodbudnih vzklikov in želja. Malo jih je, ki ne bi poznali ponosnega obeliska onstran Mer de Glace, ki vsako jutro kot mogočien prst strmi kvišku in nam ves škrlatno rdeč naznanja večer. Še dolgo strmimo za njima, ko izgineta v množici na Montenverški postaji. »Pa srečno, prijatelja!« Prekrasen dan se nagiba k večeru in zdi se mi kot posmeh vsem tistim dnem, ko nas je pralo in prepihavalo na turah. V utrujene ude se spet vrača moč in pod večer pospravljamo »ciganski tabor«, ki smo ga čez dan uprizorili okoli šotorov, ki drug drugemu konkurirajo s svojevrstno dekorirano okolico. Vreme, ki se je tako nenadoma izboljšalo, spremeni naše načrte. Vsi ostali so si že določili jutrišnji dnevni red, le midva sva še preveč »povožena«, da bi že jutri nameravala kaj resnega. Z mrakom zlezeva v šotorček in prepevanje ob tabornem ognju, ki ga tu gori predstavlja navadni butanski gorilnik, zamira v naraščajočih sunkih večernega vetra.

Mt. Blanc

Prekrasno jutro zaleživa v pozno dopoldne. Ko zlezeva iz šotora, velja prvi pogled Druju, kjer se ta čas Boris in Tine že dajeta s skalo in ledom v vstopnem kuloarju. Malo Borotovo kukalo sicer precej približa steno, vendar v pečeh in zajedah ne odkrijeva nikogar. Preostanek dopoldneva preživlja naša družčina v pripravah na turo in postopanju nekaterih, ki zaključujejo svoj obisk na Montenuversu. Niti ne opazimo, ko si bela konica Aig. Verte nadene pokrivalo v obliki značilnega letečega oblaka, ki menda zanesljivo naznanja slabo vreme. Po kosilu je nebo spet čisto. Pregledujemo še zadnje malenkosti pred odhodom. Romi in Janez pa nama, čepeč vsak na svoji skali, pridno delita »očetovske« napotke in nasvete. Zdita se mi kot dve kavki, ki sta si našli primerno zabavo. Končno je vse nared in s »kredencami« na ramah se odpravimo vsi trije proti Plan des Aiguilles. Še preden smo na cilju, spoznamo nezmotljivo grožnjo Aig. Verte. Rahel dežek se ponuja in temni oblaki zakrivajo Chamoniške igle. Danes se gremo gospode: z žičnico na Aig. du Midi je za naju pravi luksuz. Na besede, da smo slovenski vodniki, se vratar na žičnici le hahlja. Tako pade v vodo še poslednja možnost za popust.